

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 405

Červen 1990

REZOLÚCIA

Československá národná rada americká zostáva verná svojmu stanovisku, že československá demokracia bola zničená komunistickým pučom ve februári 1948 a že môže byť obnovená len oživením ideálov, ktoré oživovaly Československo vtedy a ktoré boly pokračovaním ideálov, z ktorých vznikla Československá republika v roku 1918 spoločným rozhodnutím Čechov a Slovákov.

Československá národná rada americká spolčovala, spolčuje a bude spolčovať bez rozdielu Čechov, Slovákov aj Podkarpatských Rusínov, ktorí sú týmto ideálom Masarykovskej demokracie verní a bude pre ich udržavanie v krajskom živote aj v živote slobodného Československa pracovať.

V tomto duchu budeme sa usilovať o to, aby americký Kongres vystavil bustu prezidenta Masaryka v rotunde Kapitolu a tiež ju umiestil na trvalo na pode amerických zákonodárnych sborov ako československého predstaviteľa demokracie svetovej. Československá národná rada americká si bere túto vec za svoju a získa pre ňu celú krajskú verejnosť.

Udržanie krajskej vetve ve Spojených štátoch je v záujme Československa a Československá národná rada americká ponúka svoju ku spolupráci aj všetkým tým složkám krajskej obce, ktoré s nami dosiaľ nespolupracovaly. Veríme, že pre tento cieľ získame aj spoluprácu inštitúcií v Československu.

Podepsáni: za Československou národní radu americkou:

Ing. Štefan Papánek, Andrej Valušek, Dagmar Stocková,
Jan Babinec, Ing. Roman Berka, Dr. Miloslav Poseděl,
Dr. Vlastislav Chalupa.

VESTNIK

June 1990

Organ of the Czechoslovak National Council of America

Published monthly (Except bi-monthly July-August)

Subscription \$5.00 - Outside U.S.A. \$6.00

Editor - O. Kovar

Office: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telephone: 656-1117

VĚSTNÍK

Červen 1990

Orgán Československé národní rady americké

Vychází měsíčně (s výjimkou dvojčísla v červenci-srpnu)

Předplatné \$5.00 - Mimo USA \$6.00

Redaktorka - O. Kovářová

Úřadovna: 2137 So. Lombard Avenue, Cicero, Illinois 60650

Telefon: 656-1117

DOPIS ČSNRA PREZIDENTU V. HAVLOVI

Václav Havel

Prezident Československé Republiky

Praha, Hradčany

Vážený pane prezidente:

Československá národní rada americká na svém valném sjezdu, který se konal 19. a 20. května tohoto roku, si pokládá za čest Vás pozdravit a pozděkovat Vám za Vaše dosavadní zásluhy o obrození Československa po 42 letech komunistické tyranie.

Současně chceme vyjádřit svůj velký zájem o uspořádání československého veřejného života v příštích letech a přislíbit pomoc a podporu, pokud bude od nás požadována.

Ujišťujeme Vás, že američtí občané čsl. původu sledují s velkým zájmem současnou situaci ve své staré vlasti. Pevně věříme v občany zemí našich předků, a jsme přesvědčeni, že budou úspěšně řešit naléhavé životní problémy své dnešní demokratické Republiky.

Velký respekt většiny národa k Vám umožňuje uskutečnění Vašich morálních zásad a omezení možnosti uplatnění živelů, které jsou nepřátelské demokratickým ideálům.

K dosažení úspěchů v dnešním Vašem zodpovědném a obtížném úkolu, Vám upřímně přejeme mnoho zdaru.

Za Československou radu americkou,

Dr. Leopold Rozbořil, Prezident

P.S. K ujasnění našeho programu přikládáme Vám stručný přehled naší činnosti za posledních 70 roků.

Cicero, Illinois, květen 1990.

* * *

Vážený pane prezidente,

Dovoluji, abychom Vás stručně seznámili s hlavními úseky činnosti Československé národní rady americké, od jejího založení do dnešních dnů.

ČSNRA je americkou organizací sdružující vlastence československého původu. Byla založena v době první světové války, kdy všestranně podporovala profesora T. G. Masaryka a jeho spolupracovníky, generála Milana R. Štefánika a dr. Eduarda Beneše, v jejich snahách zorganizovat zahraniční odboj proti Rakousko-Uhersku. Byla organizací, která jako první zahájila nábor do československých legií, s tím výsledkem, že tisíce mladých mužů krajanské Ameriky vstoupilo do těchto vojenských útvarů. Přes 40.000 jich také dobrovolně vstoupilo do armády a námořnictva Spojených států. Po celou dobu první světové války ČSNRA pomáhala hmotně i morálně západním spojencům až do konečného vítězství a založení Československa.

Během dvaceti let rozkvětu první Československé republiky, ČSNRA udržovala kulturní styky s domovem a

pomáhala mírnit sociální nedostatky způsobené světovou hospodářskou krizí. Po neslavné mnichovské dohodě a demobilisaci, měla přímý styk s prezidentem dr. Eduardem Benešem a zapojila se ihned do druhého odboje. V době druhé světové války stála v čele krajanských organizací, které přispívaly morálně i finančně k vítězství západních spojenců nad nacismem a fašismem.

Po skončení druhé světové války jedna ze spoluzakladatelů této organizace, sestra Vlasta Vrázová, byla mezi vedoucími americké mise vyslané do Československa. Přesto, že její činnost byla sociální, nikoli politická, tato obětavá pracovnice byla zatčena a vězněna několik týdnů komunistickým režimem nastoleným únorovým pučem 1948. ČSNRA se okamžitě postavila proti totalitnímu režimu ve své staré vlasti. Pomáhala ulehčovat úděl politických exulantů v uprchlických táborech v západní Evropě. Podávala jim pak pomocnou ruku i po jejich příjezdu do Spojených států amerických. Stále informovala krajanskou i americkou veřejnost o dalším politickém vývoji v Československu různými publikacemi, jako jsou Věstník a American Bulletin. Kromě toho také informovala americké státní úřady o mnohých přestupcích komunistického režimu vůči obyvatelům a návštěvníkům Československa a o persekuci československých disidentů.

V sedmdesátých letech pomáhala morálně i finančně členům Charty 77, i když tuto činnost s ohledem na jejich bezpečnost veřejně nepublikovala. Avšak veřejně zasahovala na patřičných místech v případech, kde byla porušována lidská práva československých či amerických občanů, a poukazovala na hrubé porušování mnoha bodů helsinské dohody.

ČSNRA se neustále snažila sdružovat krajanskou Ameriku různými kulturními a společenskými podniky. V šedesátých letech se podílela na novém vydání praktické a populární učebnice češtiny — Progressive Czech — napsané jedním z členů této organizace. Podporovala vyučování rodných jazyků, a usilovala s ostatními o založení stolice češtiny na chicagské universitě.

Po prvních zprávách o založení Občanského fóra ČSNRA spolusponzorovala Czechoslovak Freedom Rally v neděli 26. listopadu 1989 na hlavním chicagském náměstí, tak zvaném Daley Civic Plaza. Zúčastnilo se velké množství nejen Čechoslováků, ale též příslušníků jiných, komunismem porobených národů. ČSNRA navázala s radostí činnost s novými představiteli osvobozeného Československa a zahájila celonárodní pomocnou akci "Americans for Czechoslovakia".

Hledíme s nadšením vstříc další práci na rozkvětu obrozené Československé republiky. Chceme obnovit kul-

turní výměnu mezi domácími a v Americe žijícími umělci, vědci, vzdělavateli, historiky atd. Hodláme nadále udržovat naše národní tradice a plně podporovat vyučování historie našich obou národů, českého a slovenského jazyka, které by bylo umožněno všem generacím amerických Čechoslováků.

Jsme si vědomi, že je nutno neustále propagovat naše kulturní přínosy před americkou veřejností a hájit naše etnická menšinová práva v této zemi. Chceme nadále informovat americké sdělovací prostředky o dalším vývoji situace v Československu a objasňovat některé těžko porozumitelné události a občasně misionářské, které se čas od času vloudí do amerických novin, radia a televize. Budeme pokračovat v podpoře demokratického rozvoje a zlepšení zdravotních, sociálních a vzdělávacích institucí ve svobodném Československu finančním fondem "Americans for Czechoslovakia".

Věříme s Vámi, vážený pane prezidente, že "Pravda a láska zvítězí" a přejeme Vám a celé svobodné republice mnoho zdaru.

* * *

PROJEV VÁCLAVA HAVLA
PŘED POSLANCI RADY EVROPY

Sen o Evropě se naplňuje

Dvanáct hvězd ve znaku Rady Evropy symbolizuje — mimo jiné — běh času, rytmizovaného dvanácti hodinami dne a dvanácti měsíci v roce. Znak instituce, v níž mám čest nyní promlouvat, posiluje mé přesvědčení, že promlouvám k lidem citlivě vnímajícím náhlé zrychlení evropského času, jehož jsme dnes svědky. Tedy k lidem rozumějícím i mně, člověku, který nejen že chce, ale který je přímo povinen toto zrychlení promítat do politického konání.

Dovolíte-li, pokusím se dnes znovu o tomto úkolu nahlas přemýšlet. Přemýšlet o něm na půdě, která je pro takové přemýšlení snad vůbec nejprůhodnější. Rád bych své úvahy uvedl popisem jedné své osobní zkušenosti.

Kdykoli jsem v celém svém dosavadním životě přemýšlel o věcech obecných, tedy o věcech občanských, politických i mravních, vždycky jsem dříve či později narazil na rozumného člověka, který mi ve jménu rozumu velmi rozumně vysvětloval, že bych měl i já být rozumný, zanechat svých podivínských úvah a uvědomit si konečně, že nic nelze změnit k lepšímu, protože svět je jednou provždy rozdělen na světy dva. Oběma půlkám světa takové rozdělení prý vyhovuje a žádná z nich na něm nemíní nic měnit. Chovat se v souladu se svým svědomím nemá prý žádnou cenu, protože nikdo nemůže nic změnit a všichni, kdo nechtějí válku, mají být zticha. Tento údajný hlas rozumu obzvlášť často ke mně zazníval po Brežněvově přepadení Československa, po němž všichni takzvaně rozumní lidé přímo ožili, neboť měli pro svou ideu lhostejnosti k věcem obecným nový argument. Mohli říkat: "Tak to vidíš, takhle to chodí, všichni nás odepsali, nikoho nezajímáme, nic nezměníme, všechno je marné, vezmi si z toho poučení, raději mlč! Anebo chceš do vězení?"

Snili jsme o Evropě

Nebyl jsem samozřejmě jediný, kdo nedbal moudrých rad a dělal i nadále to, co považoval sám za správné. Bylo nás v naší zemi hodně. Nebáli jsme se být blázny, přemýšleli jsme i nadále o tom, jak udělat svět lepším, a své myšlenky jsme neskrývali. Svě úsilí jsme posléze spojili v jeden koordinovaný tok, který jsme nazvali Charta 77. Společně v Chartě i každý sám jsme svobodně přemýšleli o svobodě i bezpráví, o lidských právech, o demokracii a politickém pluralismu, o tržním hospodářství a mnoha dalších věcech. Přemýšleli jsme, a tudíž jsme i snili. Snili jsme, ať už ve vězení či mimo ně, samozřejmě i o Evropě bez drátů, vysokých zdí, uměle rozdělených národů a gigantických muničních skladů, o Evropě vymaňující se z blokových schémat, o evropské politice založené na úctě k člověku a jeho právům, o politice, která nebude podřízena dočasným a partikulárním zájmům. Ano, snili jsme o Evropě jako přátelském společenství nezávislých národů a demokratických států. Když jsme měli možnost s mým přítelem Jiřím Dienstbierem, dnes místopředsedou československé vlády a naším ministrem zahraničí, čtvrt hodiny každý den spolu hovořit při předávání stroje na konci pracovní směny v heřmanické věznicí, stihli jsme občas snít nahlas i o těchto věcech. Později — už jako topič — napsal Jiří Dienstbier knihu "Snění o Evropě". "Jaký má smysl, aby topič sepsal své utopické představy o budoucnosti, když na budoucnost nemá sebemenší vliv a když si tím přivodí jen další šikanování?", ptali se přátelé rozumu a kroutili nechápavě svými moudrými hlavami.

A pak se stala zvláštní věc: čas se najednou zrychlil, co se jindy muselo dít rok, událo se náhle za hodinu, vše se začalo překvapivě rychle měnit, nemožné se najednou proměnilo v možné a sen ve skutečnost. Topičovo snění se proměnilo v každodenní práci ministra zahraničí. A stoupenci rozumu se rozdělili do tří skupin. První tiše čekají na nějaké špatné věci, které jim poslouží jako nový argument na podporu jejich nihilistické ideologie, druzí přemýšlejí o tom, jak vypudit snilky ze státních funkcí a poslat do nich konečně zase "rozumné" pragmatiky, a třetí volají, že se konečně stalo to, o čem oni odvždycky věděli, že se jednoho dne stát musí.

Nevyprávím vám o této své zkušenosti proto, abych se právě na tomto místě posmíval svým údajně rozumným spoluobčanům, ale z úplně jiného důvodu: abych ukázal, že nikdy není zbytečné přemýšlet i o alternativách, které se v daném okamžiku jeví jako nepravděpodobné, nemožné, ba přímo blouznivé.

Nesíme pochopitelně proto, že se nám výsledky našeho snění mohou jednou hodit, ale sníme tak říkajíc z principu. Nicméně — jak se ukazuje — v dějinách mohou nastávat chvíle, kdy se nám může najednou docela prakticky hodit, že jsme kdysi "snili z principu".

Čas letí i v této místnosti. Nemohu vás proto déle zdržovat svými beletristickými úvahami a musím přejít k věci.

Naše cesta ke svobodě

Nejprve několik slov o zemi, z níž přijíždím.

Po brutálním zásahu proti studentům 17. listopadu loňského roku přetekl pohár trpělivosti našich národů, které velmi rychle svrhly totalitní systém, jenž v naší zemi panoval dvaadvacet let. Vydali jsme se na cestu k demokracii, k politickému pluralismu a tržnímu hospodářství. Tisk je v

naší zemi svobodný a za měsíc budeme mít první svobodné volby po čtyřiceti letech, kterých se zúčastní pestré spektrum politických sil. Pevně věřím, že tyto volby obstojí i v očích všech zahraničních pozorovatelů. V naší zemi je svoboda ducha a přesvědčení, všechny katolické diecéze jsou poprvé po druhé světové válce obsazeny biskupy, řeholní řády opět působí. Náš stát nemá žádnou státní ideologii. Jedinou ideou, kterou chce vdechovat do své vnitřní i zahraniční politiky, je idea respektu k lidským právům v nejšířším slova smyslu a úcta k jedinečné lidské bytosti. Náš parlament přijal mimo mnoha jiných zákonů několik důležitých zákonů ekonomických, jejichž smyslem je umožnit přechod k tržnímu hospodářství a dát lidské práci opět smysl. Chystáme demokratické ústavy naší federace i obou národních republik a chceme dát konečně plný státoprávní výraz svébytnosti našich dvou národů a zajistit kolektivní práva našich národnostních menšin. Cítíme se být suverénním státem, chceme žít v přátelství se všemi národy světa, ale v případě nutnosti jsme odhodláni svou suverenitu bránit.

Domnívám se, že máme právo na statut hosta ve vašem shromáždění a děkuji vám jménem našeho lidu za to, že jste nám před třemi dny tento statut přiznali. Pevně věřím, že Rada Evropy přijme s porozuměním i naši žádost o plné členství.

To, co jsem o naší zemi řekl, neznamená, že je dnešní Československo oázou harmonie. Právě naopak: prožíváme jednu z nesmírně těžkých period naší novodobé historie, protože se topíme v bezpočtu ohromných problémů, které po léta latentně rostly a jejich hloubku a vzájemnou provázanost nám teprve nedávno nabytá svoboda ukázala v plném světle. Zdědili jsme po předchozím režimu zdevastovanou krajinu, rozvrácené hospodářství a především pokřivené mravní vědomí.

Svrhnutí totalitní moci bylo krokem sice důležitým, protože prvním, bylo však opravdu jen začátkem cesty, na které budeme muset udělat rychle mnoho dalších kroků, kroků nepoměrně obtížnějších.

Zjišťujeme, že téměř nic pořádně neumíme a mnohému se musíme teprve učit. Musíme se učit politické kultuře, samostatnému myšlení, důstojnému občanskému chování.

Víme to dobře, možná lépe než mnozí, kteří nás z povzdálí starostlivě pozorují a zoufají si nad naší nešikovností.

O těchto věcech zde nemluví proto, abych od vás žádal nezasloužené výhody nebo dokonce soucit, ale proto, že jsem zvyklý říkat pravdu, a to i v situaci, kdy by bylo pro mne i mé spoluobčany zdánlivě výhodnější lhát nebo aspoň mlčet. Domnívám se totiž, že výhodu čistého svědomí nemůže zastínit jakákoli výhoda jiná.

Vytvořit záruky bezpečnosti

Když jsem vás taktó stručně seznámil se zemí, z níž přijíždím, mohu konečně začít se svým hlasitým přemýšlením o Evropě dneška a zítřka. Toto přemýšlení nebude samozřejmě jen reprodukcí jakýchsi dávných disidentských snů, ale bude zároveň obrazem toho, co jsem zatím pochopil při výkonu funkce a při mnoha rozhovorech se zahraničními státníky, které jsem díky této své funkci měl to štěstí poznat.

Myslím, že by bylo zbytečné opakovat zde to, co každý ví: že se dnes před Evropou otevírají perspektivy, které vlastně dosud v historii nikdy neměla: totiž možnost stát se

kontinentem mírové a přátelské spolupráce všech národů, které na něm pobývají.

Přejdu proto rovnou k úvahám o konkrétních krocích v oblasti struktur, institucí a smluvních vazeb, které by zřejmě bylo třeba souběžně nebo v dohodnutém pořadí udělat, aby se otevřená naděje postupně přeměňovala ve skutečnost. Budu přitom vycházet z předpokladu, že staré a dřívějším dobám poplatné struktury by se měly buď plynule transformovat ve struktury nové nebo do struktur nových vrstát, anebo prostě rušit či nechávat dožít. Paralelně by měly vznikat struktury zcela nové jako východiska či zárodky budoucího uspořádání. Pro pořádek rozdělím celou tuto oblast do čtyř kategorií, totiž do struktur, institucí či mechanismů bezpečnostních, politických, hospodářských a občanských.

Výrazem poválečného rozdělení Evropy v oblasti bezpečnosti a vojenské jsou dva dnes existující pakty, totiž Atlantická aliance a Varšavská smlouva. Jde přitom o vojenská seskupení dosti rozdílného poslání, rozdílné historie i rozdílné povahy. Zatímco NATO vzniklo jakožto nástroj obrany západoevropských demokracií proti nebezpečí expanze stalinského Sovětského svazu, Varšavský pakt pak vznikl naopak jako jakási odnož Sovětské armády a nástroj sovětské politiky. Jeho posláním bylo deklarovat satelitní postavení těch evropských zemí, nad nimiž získal Stalin po druhé světové válce nadvládu. Uvážíme-li dále geopolitický kontext, totiž fakt, že západoevropské demokracie sousedí s oceánem a bývalé sovětské satelity sousedí na východě se Sovětským svazem, pak si jasně uvědomíme asymetričnost celé situace.

Přesto se domnívám, že obě vojenská seskupení by se měla v radikálně nové situaci postupně proměňovat směrem k ideálu úplně nového bezpečnostního systému, který by předvídal budoucí sjednocenou Evropu a který by vytvářel cosi jako její bezpečnostní pozadí či bezpečnostní záruku. Šlo by o jakési členité bezpečnostní společenství obepínající velkou část severní polokoule. Garantem sjednocovacího procesu v Evropě by tedy musely být nejen Spojené státy americké a Kanada na západě, ale i Sovětský svaz na východě. Mluvím-li o Sovětském svazu, mám tím na mysli to společenství národů, v něž se tato země dnes proměňuje.

Co to konkrétně znamená pro NATO a Varšavskou smlouvu s ohledem na už zmíněnou asymetričnost situace?

Pro oba pakty to znamená výrazně posilovat tu jejich funkci, kterou dnes už do jisté míry získávají, totiž funkci politických nástrojů společných odzbrojovacích jednání, a výrazně oslabovat jejich funkci dřívější, totiž funkci nástroje obrany jedné půlky Evropy proti eventuálnímu útoku půlky druhé. Čili: oba pakty by měly stále zřetelněji fungovat spíše jako nástroje odzbrojování, než jako nástroje zbrojení.

Zdá se, že NATO jako struktura smysluplnější, demokratičtější a lépe fungující by se přitom mohla lépe proměňovat v zárodek nového evropského bezpečnostního systému, než Varšavská smlouva. Rozhodně se ale i ono musí proměňovat. Především by mělo — tváří v tvář realitám soudobého světa — pozměnit svou vojenskou doktrínu. A mělo by také

Prosíme oznamte včas
změnu adresy

— s ohledem na svou proměňující se funkci — změnit řzy i svůj název. A to přinejmenším ze dvou důvodů: za první proto, že současné proměny jsou výsledkem vítězství dějinného rozumu nad dějinnou absurditou a nikoli vítězství Západu nad Východem. Současný název je do té míry spjat s érou studené války, že by bylo výrazem nepochopení současného vývoje, kdyby se měla Evropa spojovat pod praporem NATO. Mohou-li být dnešní struktury západoevropské bezpečnostní aliance předobrazem či zárodkem budoucí aliance celoevropské, pak tomu tak rozhodně není proto, že Západ vyhrál třetí světovou válku, ale proto, že zvítězila dějinná spravedlnost. Druhým důvodem nevyhnutelné změny názvu je jeho zjevná geografická nevýstižnost: s Atlantickým oceánem by totiž v budoucím bezpečnostním systému sousedila jen menšina jeho účastníků.

Pokud jde o Varšavskou smlouvu, zdá se, že až dohraje roli politického nástroje evropského odzbrojování a průvodce některých evropských zemí při jejich návratu do Evropy, ztratí svůj smysl a zanikne. To, co původně vzniklo jen jako symbol stalinské expanze, ztratí časem jakýkoli smysl.

Velké "severské" bezpečnostní pásmo, jak je na první pohled zřejmé, lze v podstatě nazvat pásmem "helsinským": země, které by mohly a měly k němu patřit, jsou totiž účastníky takzvaného helsinského procesu. Co z toho vyplývá, je zřejmé: nové struktury, které by měly vzniknout paralelně s transformací či postupným zánikem struktur starých, by mohly v oblasti bezpečnostní vyrůst z základů daných helsinským procesem. Z této ideje vyrůstá i československý návrh na zřízení Evropské bezpečnostní komise jako zárodku budoucího jednotného "helsinského" bezpečnostního systému, garantujícího bezpečnost sjednocující se Evropy. Účastnické státy Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě byly s touto iniciativou seznámeny, nemusím proto její smysl zde znovu vysvětlovat. Jak by postupně odumíral či ztrácel smysl Varšavský pakt a jak by se postupně proměňovalo NATO, tak by rostl význam této komise, respektive toho, co by kolem ní vznikalo a do čeho by NATO postupně vrůstalo.

Pokusím se celou tuto úvahu stručně shrnout. Kdyby helsinský proces začal ve sféře bezpečnostní přerůstat z oblasti společných doporučení účastnickým státům do oblasti společných smluvních závazků, mohl by vytvořit široký rámec záruk pro rodící se politickou jednotu Evropy.

Zrychlený běh dějin nás nutí jakoukoli politickou úvahu promítat ihned i do srozumitelného časového rozvrhu. Pokusím se o to i v tomto bodě.

Pozvání do Prahy

Je možné — a doufejme, že tomu tak bude — že se ještě v tomto roce bude konat summit účastnických států Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě. Těm státům, které navrhuji, aby se konal v Praze, zasílám z tohoto místa ujištění, že Československo by konání takové schůzky v Praze považovalo pro sebe za velikou čest a učinilo by vše pro její zdárný průběh. Důležitější však než místo konání tohoto summitu je jeho obsah a smysl. Už vícekrát jsme řekli, že mimo té agendy, kterou má zatím naplánováno, by mohl udělat víc.

Především by mohl — kdyby to všechny účastnické státy považovaly za správné — ustavit navrhovanou Evropskou bezpečnostní komisi, která by mohla od 1. ledna 1991 začít

pracovat. Československo navrhuje, aby jejím sídlem byla Praha. Sekretariát, respektive jeho reprezentační část by přitom mohla sídlit v jednom z krásných pražských paláců, sousedících s Pražským hradem. Bylo by sice hezké, kdyby první významnější evropskou instituci lokalizoval do Prahy právě pražský summit, ale není to pochopitelně podmínkou: tento summit ji u nás může založit, i když se bude konat kdekoli jinde.

Letošní summit, pokud se sejde, by mohl dále rozhodnout o tom, že konference, nazývaná pracovním Helsinkí 2 a plánovaná na rok 1992, by se mohla konat už na podzim příštího roku.

Třetím a nejdůležitějším rozhodnutím, které by mohl letošní summit učinit, by bylo rozhodnutí o obsahu a smyslu Helsinek 2 a o okamžitém zahájení rychlých příprav v tomto směru, čemuž by mohla — mimo jiné — posloužit i navrhovaná komise. Tímto úkolem by měla být příprava a možná, že už i podepsání nové generace helsinských úmluv. Novost těchto úmluv by byla v tom, že by nešlo už jen o obsáhlou soustavu doporučení vládám a státům, ale přímo o soustavu vzájemných smluv o spolupráci a pomoci v bezpečnostní sféře. Tedy o jakousi povinnost pomáhat si navzájem v případě napadení zvenčí a povinnost podrobit se rozhodčímu řízení v případě lokálních konfliktů uvnitř celého pásma. Jak patrně, takové jednání a takové smlouvy by definitivně fixovaly současné evropské hranice a zároveň smluvním systémem jejich záruk by mohly udělat poslední tečku za druhou světovou válkou i za všemi jejími neblahými následky, to jest především za érou dlouhého a umělého rozdělení Evropy.

Tedy závěrem: do konce příštího roku by mohly být položeny základy nového a jednotného "helsinského" bezpečnostního systému, který by dával všem evropským státům jistotu, že se už nemusí jeden druhého bát, protože jsou všechny součástí téhož systému vzájemných záruk, založeného na principu rovnoprávnosti všech účastníků a povinnost všech chránit nezávislost kteréhokoli z nich.

Pokračování v příštím Věstníku

Cesty ke sjednocení kontinentu

Na rozsáhlém pozadí tohoto velkého "severního" či "helsinského" bezpečnostního pásma, respektive souběžně s jeho tvorbou, by se pak mohla Evropa poměrně rychle a bez překážek, které se dosud zdály nepřekonatelné, politicky integrovat jako demokratické společenství demokratických států. Tento proces by měl nepochybně více fází a zprostředkovávalo by ho souběžně více rozmanitých mechanismů. Je možné, že v první fázi, řekněme tak do pěti let, by mohlo vzniknout na evropské půdě společenství, které bychom mohli nazvat Organizací evropských států, podobně jako existuje Organizace amerických států, a počátkem třetího tisíciletí by se snad, dá-li Pánbůh, mohla začít rodit Evropská konfederace, jak ji navrhuje prezident Mitterrand. Jak by se tato budoucí konfederace postupně upevňovala, stabilizovala a všestranně osvědčovala, tak by mohl postupně ztrácet význam i celý navrhovaný "helsinský" bezpečnostní systém, až by si posléze byla Evropa schopna zajistit svou bezpečnost sama. V takovém okamžiku by zřejmě mohl Evropu opustit poslední americký voják, protože by Evropa ztratila poslední důvod ze strachu ze sovětské vojenské síly a z nevyzpytatelnosti politiky této mocné země.

Všechno, co míří tímto směrem, je podle mého názoru třeba podporovat, čím více rozmanitých paralelních pokusů bude podnikáno, tím lépe, protože tím větší bude šance, že se některé z nich ujmou a osvědčí. Proto Československo podporuje některé velmi rozmanité iniciativy jako například různé menší a pracovní regionální společenství typu "Iniciativa 4" (dunajsko-adriatické společenství) a proto studuje takové projekty, jakým je nám velmi blízká myšlenka polského premiéra Mazowieckého ustavit stálý politický orgán z ministrů zahraničních věcí všech evropských států.

Zajisté chápete, proč tyto úvahy rozvíjím tak obsáhle právě na této půdě, totiž před představiteli nejstarší a největší politické organizace Evropy, která má tak pevné a dobré základy a která vykonala už tolik užitečné práce. Ano, duchovní a morální hodnoty, na nichž je Rada Evropy založena a které jsou společným dědictvím všech evropských národů, jsou tím nejlepším možným základem budoucí integrované Evropy. Nevidím důvodů, proč by vaše parlamentní shromáždění i vaše výkonné orgány nemohly být krystalizačním jádrem budoucí konfederované Evropy. Československo považuje všechna kritéria k přijetí dalších států do Rady Evropy za velmi dobrá, bezvýhradně je uznává a raduje se z toho, že se Rada Evropy velkoryse otvírá i rodícím se demokraciím v zemích, které byly dříve sovětskými satelity a které dnes budují své vztahy se Sovětským svazem na principu rovnoprávnosti a plného respektu k suverenitě jednotlivých států. Pevně věřím, že přijde den, kdy všechny evropské státy budou vaše kritéria splňovat a stanou se plnoprávnými členy Rady. Rada Evropy vznikla přece jako instituce celoevropská a jen smutný běh dějin způsobil, že tak dlouho byla institucí pouze západoevropskou.

Otevřít se sobě navzájem

Je zřejmé, že státy, v nichž vládl totalitní systém, které následky tohoto systému nyní překonávají a které se chtějí takzvaně vrátit do Evropy, mohou se do ní nejlépe a nejrychleji včlenit tak, že se nebudou rozmanitě předhánět a soupeřit, ale že si budou navzájem solidárně pomáhat. Chtějí-li se totiž tyto země otevřít nové Evropě, musí se především otevřít sobě navzájem. Proto chce nová demokratická vláda v Československu dělat vše, co je v jejích silách, aby přispěla ke vzájemné koordinaci snah středoevropských zemí o jejich vstup do různých evropských institucí. A proto také často apelujeme na různé teoreticky evropské, ale de facto zatím jen západoevropské instituce, aby se pružněji otvíraly těm, kteří byli od nich po dlouhá léta násilně odříznuti a kteří do nich logicky patří.

Nejvyššího stupně integrace dosáhlo nepochybně dvanáct zemí Evropského hospodářského společenství. Země střední a východní Evropy, které usilují dnes o přechod od centralistické "ne-ekonomiky" k normální ekonomice tržní, které se snaží vstoupit do světového systému normálních ekonomických vztahů a které usilují o konvertibilitu své měny, hledí dnes k EHS jako k jakémusi vzdálenému a téměř nedosažitelnému horizontu svého usilování. I svou cestu do blízkosti EHS by měly tedy spolukoordinovat. EHS by naopak mělo pružně kolem sebe budovat předpolí, na němž by se ekonomiky těchto zemí mohly snadněji vzpamatovávat. Bylo by to nejen v zájmu těchto zemí, ale i v zájmu samotného EHS a v zájmu ideálu integrované demokratické Evropy.

Tvrdá lekce, kterou nám dal totalitní systém, nás naučila vážit si lidských a občanských práv a není náhoda, že rodící se demokracie v našich zemích rostou vesměs z půdy nezávislých občanských hnutí typu československé Charty 77. Nezapomínáme na půdu, z níž jsme vyrostli, a na principy, jimiž jsme se řídili v našem boji za svobodu. Už proto si uvědomujeme, jak nezbytné je, aby nejrozmanitější integrační snahy států, vlád a parlamentů byly provázeny, ba přímo inspirovány i paralelními snahami občanskými. Proto jsem také nedávno společně s Lechem Walesou podpořil projekt Evropského občanského shromáždění. Věřím, že i západoevropské vlády budou mít pro tento projekt porozumění.

Převzato z LN — 13. května 1990

Z ODBOČEK A OBLASTÍ

Odbočka 28. říjen ČSNRA

Odbočka 29. říjen ČSNRA pořádala dne 14. května 1990 v Mid America Federal Saving Bank v Ciceru, Ill. přednášku na téma "Návštěva delegace ČSNRA v Československu". Hlavním řečníkem byl Dr. V. Chalupa, I. místopředseda ČSNRA. Později měla promluvu předsedkyně Odbočky "28 říjen" sestra Rozina Nehasilová. Dr. L. Rozbořil, předseda ČSNRA se omluvil s ohledem na náhlé těžké onemocnění v jeho rodině.

Dr. Chalupa ve svém projevu oznámil kde a jaké organizace či vydavatele novin spolu s Dr. Rozbořilem v Československu navštívil. S uspokojením řekl, že všude byli se zájmem přijati, ale poznamenal, že v čs. politických organizacích převládá mladá generace, která nemá dostatečné znalosti politického života. Všechny politické strany a směry, kromě komunistické, zápolí s nedostatkem peněz a znalostí, jak se státní řízení provádí. To bylo důvodem, že neměli vyřízenou audienci s prezidentem Havlem, o kterou požádali před odjezdem do Československa. V době jejich pobytu v Praze, prezident Havel odjel na návštěvu do Francie a pak byl na léčení v nemocnici. Dr. Chalupa na vysvětlení uvedl, že zatím není v Československu zvykem odpovídat na dopisy i na takové, kterými je nutno potvrdit příjem finančních darů. Věří však, že během doby se tam situace vyjasní, že národ oživne, tak jako je to v jedné básni kde "pošlapaná tráva z jara zas vyrazí a zazelena se".

Předsedkyně Odbočky, sestra Nehasilová, krátce naznačila jak probíhal v Praze Sjezd exilové Čsl. strany sociální a Československé strany socialistické. Poznamenala, že i tam převážně vládnou mladí lidé, kteří nemají vědomosti co se stalo a za jakých okolností se komunisté v roce 1948 a v roce 1968 dostali k moci a snaží se vytvořit politickou stranu, která se hodí do dnešní doby.

Dr. V. Chalupovi se podařilo uspořádat přednášku zajímavou, kterou posluchači v téměř zaplněné zasedací síni banky se zájmem vyslechli, jen chvílemi byly vzneseny otázky, z nichž bylo zřejmo, že všichni přítomní mají zájem o politický vývoj ve staré vlasti a že by svému národu přáli a jsou ochotni pomáhat, aby se zas dostal v Evropě na výši jak býval před druhou světovou válkou.

J.B.

* * *

ZPRÁVY O SJEZDU ČSNRA
BUDOU V PŘÍŠTÍM ČÍSLE.

THE

CZECHOSLOVAK AMERICAN CONGRESS

an Association of 44 Czech and Slovak organizations in the Greater Chicago area,

cordially invites everyone to its

* Celebration of Freedom *

at the

SIXTH ANNUAL

CZECHOSLOVAK DAY FESTIVAL

Sunday, July 29, 1990

National Grove # 4

27th & Des Plaines North Riverside, IL

FROM 11:00 A.M. UNTIL DUSK

Music - Dancing - Entertainment

Featuring the

**Bohemian American Concertina Association
& Besidka of UMS**

Delicious Czechoslovak Food

Potato Pancakes - Hot Dogs - Sausages - Bakery & more.

^{CS}

Raffle Drawings - Czechoslovak Artifacts

For information or to make donations contact Gary Wilt at 442-4444.

LET'S DANCE

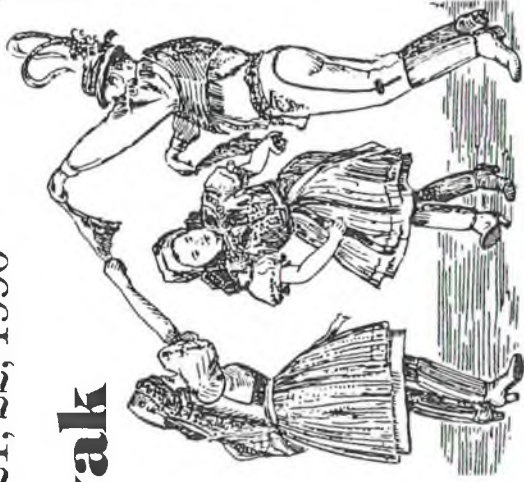
July 20, 21, 22, 1990

Czechoslovak American Festival

At Yack Arena

3131 THIRD ST. AT EUREKA
WYANDOTTE, MICHIGAN
(4 MILES EAST OF I-75)

HARDWOOD DANCE FLOOR
GYMNASTICS • DANCE GROUPS
MUSIC • FOOD • REFRESHMENTS
AUTHENTIC ARTIFACTS
AIR CONDITIONED

ADMISSION
ADULTS \$3.50
SENIORS (65 & OLDER) \$3.00
CHILDREN (14 & UNDER FREE ACCOMPANIED BY ADULT)

FRIDAY - July 20

6:00 p.m. - 12:00 a.m.
(Dinners Available)

7:00 p.m. - 12:00 a.m.
Hank Haller/Ensemble

SATURDAY - July 21

4:00 p.m. - 12:30 a.m.
(Dinners Available)

4:00 p.m. - 8:00 p.m.
Hank Haller/Ensemble

8:30 p.m. - 12:30 a.m.
Joe Tomes Band

SUNDAY - July 22

1:00 p.m. - 9:30 p.m.
(Dinners Available)

1:00 p.m. - 5:00 p.m.
Joe Beno Orchestra

5:30 p.m. - 9:30 p.m.
Hank Haller/Ensemble

Sponsored By: Sokol Detroit/and Sokol Detroit Ladies Auxiliary
23600 West Warren, Dearborn Heights, MI 48127

BUSES WELCOME

FOR FURTHER INFORMATION CALL : M. Eisenstein - (313) 721-4050

ČSA

nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe

jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy
životních pojistek plně zabezpečujících
vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky
poskytující pravidelný starobní důchod
jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA • 2701 SOUTH HARLEM AVENUE • BERWYN, IL 60402
Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

VĚSTNÍK

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. — Room 202
Cicero, Illinois 60650

